

Movab har kalkat vatten och marker sedan 1978 och tillhör fortfarande branschens främsta entreprenörer

Nye GDn trivs med jobbet men fortsätter att pendla

Göteborgs nye och ende generaldirektör, Jakob Granit, har nu basat för Havs- och Vattenmyndigheten i ett par månader. Han är bördig från Stockholm och en välmeriterad forskare.

Han har självklart även en bostad i Göteborg men av familjeskäl har han valt att bo kvar i huvudstaden, vilken han pendlar från och till. Men man kan inte tala om veckopendling. – Nej, det kan man inte säga. Jag har ofta sammanträden i Stockholm och även på andra orter, så det är bra att ha två bostäder, berättar Jakob Granit.

Har blivit väl mottagen

Har han på den korta tid som förflutit sedan tillträdet 1 september hunnit sätta sig in i de ofta komplicerade frågor som ligger på Havs- och Vattenmyndighetens bord? – Absolut, någorlunda i alla fall. Jag har blivit väl mottagen av övriga anställda och det har blivit många nyttiga dragningar för mig.

Som boende vid Östersjön och passionerad seglare har Jakob Granit som vattenforskare kommit att ägna en hel del tid åt Östersjön. – Östersjön är illa ute, ingen tvekan om den saken. Men med gemensamma ansträngningar i staterna runt Östersjön borde läget kunna förbättras. Vi tror gärna i Sverige att vi är bäst på att förhindra ytterligare nedsmutsning, men faktum är, att flera stater runt havet har lägre

utsläpp per capita än Sverige. Övergödningen är ett av de största problemen.

Och vad vet generaldirektören om kalkning av sjöar och vattendrag? – Det grundläggande tror jag och myndigheten har duktiga medarbetare med lång erfarenhet när det gäller kalkning. Klart är att kalkningen har gjort och gör stor nytta.

Välmeriterad forskare

Före utnämningen till generaldirektör var Jakob Granit Stockholmschef och vice VD för Stockholm Environment Institute, SEI, ett stiftelsesdrivet, internationellt forskningscenter med gott rykte i forskarkretsar och förgreningar på ett flertal platser i världen.

Jakob Granit är själv en välmeriterad forskare som har haft ansvarsfulla uppdrag lite varstans utomlands. Han är filosofie doktor i naturgeografi och avhandlingen från 2012 handlar om förvaltning av gränsöverskridande vattenresurser.

Det låter som en perfekt merit för en person som ytterst skall ansvara för skötseln av Sveriges vattenresurser – till lands och till sjöss. Jakob Granit har också under åren arbetat vid Stockholm International Water Institute och i många år haft uppdrag för Världsbanken och Sida.

Utöver sin avhandling har han producerat ett antal papers, som det heter i forskarkretsar, d v s rapporter kring olika vattenprojekt.

Movabs system funkar fint för Dalarnas kalkdoserare

Torkan i Sverige ställer till det även för kommuner som har ansvar för kalkning av sjöar och vattendrag.

Tidigare i år fick Movab efter en omvärdering av anbuden i uppdrag att installera sitt system Movab Magna för fjärrövervakning av 31 kalkdoserare i Dalarna. Men ännu har hela installationen inte kunnat tas i drift fullt ut. Anledning: det finns inget vatten att kalka. Det innebär att en majoritet av doserarna för närvarande står stilla.

– Vi har precis kommit igång med det nya systemet. Men de sex kommuner som nu fått möjlighet att fjärrövervaka kalkningen verkar nöjda.

Det berättar Stöt Ulrika Andersson, fram till i början av hösten ansvarig handläggare vid länsstyrelsen i Dalarna.

Nyligen var det utbildning för ansvariga i de sex kommunerna.

– Det allmänna intrycket är att Movab Magna verkar vara lovande och stabilt, till skillnad från det gamla systemet. Kommunerna är väldigt positiva.

Alla doserare utom en drivs med solenergi eftersom de är placerade i oländig terräng. Nytt är att tio av dem även utrustats med webkameror för bildövervakning.

Kalkade våtmarker återhämtar sig bra

Kalkning av våtmarker har länge varit en effektiv dellösning för att få ordning på försurade sjösystem.

Men metoden har nackdelar också. Kalkningen inverkar på våtmarkernas flora på ett negativt sätt. I vissa fall har påverkan varit dramatisk.

Sedan 1994 har Naturvårdsverket och på senare år Havs- och Vattenmyndigheten studerat utvecklingen. Nu har kalkningen av många våtmarker avslutats därför att den inte längre behövs.

I våtmarker där kalkningen avslutats har det visat sig, att återhämtningen bland känsliga arter i florin har gått förvånansvärt bra, vilket redovisas i en färsk rapport.

– Generellt sett så har man fått väga nackdelarna med kalkning mot fördelarna. Och de positiva effekterna i vattendragen nedströms överväger de negativa i våtmarkerna, säger Ingemar Abrahamsson i en kommentar till rapporten.

Hav o Vatten hittar fel i kalkhandläggningen

Havs- och Vattenmyndigheten i Göteborg har skickat sin årliga rapport (2015) om tillståndet i Kalkningsverige till Miljödepartementet. Rapporten omfattar 20 sidor och tar upp alla delar i den skattefinansierade kalkningsverksamheten, som har pågått i snart 40 år. Hittills har skattebetalarna satsat i runda tal 5 miljarder i en av de mest framgångsrika miljöinsatserna i Sverige någonsin.

Rapportförfattaren Ingemar Abrahamsson konstaterar i sin sammanfattning att 2015 kan betraktas som ett normalår. Försurningen minskar fortfarande och behovet av kalkning har nära nog halverats sedan peaken vid millennieskiftet då 210 000 ton kalk spreds, medan 2015 års förbrukning hamnade på 107 000 ton.

Däremot är Ingemar Abrahamsson inte nöjd med de brister i provtagningar och inrapportering av uppföljningar som förekommer i flera län. Det gör att bilden av den så kallade måluppfyllnelsen inte kan bli komplett, dvs vilken effekt kalkningen har. Regelbundet sprids kalk fortfarande i 5 300 sjöar och på 7 000 våtmarker. Dessutom sprids kalk i rinnande vattendrag från 196 kalkdoserare, av vilka en majoritet nu fjärrövervakas.

En annan omständighet som oroar myndigheten är prishöjningarna på senare år. Priserna varierar regionalt men generellt har priset för ett ton spridd kalk med båt, helikopter eller kalkdoserare ökat. Sett över en tioårsperiod har medelkostnaden för ett ton spridd kalk ökat från 748 till 1 141 kronor. De ökade kostnaderna ses bl a som en följd av att mindre volymer används vid varje spridningstillfälle. Kalkning oftare med mindre givor, vilket anses ge bättre och jämnare effekt.

Den allra viktigaste orsaken till prisökningarna är dock, att kalkning numera sker med kvalitativt bättre och dammfria produkter, vilket ger större precision, jämnare effekt och mindre spill.

Den allvarligaste kritiken i rapporten handlar om att flera länsstyrelser använt delar av anslaget till administrativa utgifter för t ex löner. Rapportförfattaren understryker, att denna användning av kalkningsmedel inte är förenlig med bestämmelserna och påminner om att länsstyrelserna sedan 2002 har ett extra anslag på 10 mkr för just administrativa ändamål.

För den som vill ta del av hela rapporten finns den att läsa på vår hemsida movab.nu

Hydrologiskt märklig höst

Säga vad man vill om klimatet: nog är det ganska märkliga fenomen man kan råka ut för. Som den här hösten när det knappast regnat alls. För oss som ledande entreprenör på kalkning har regnbristen inneburit, att många av landets kalkdoserare helt enkelt har stått stilla. Därtill har det på vissa håll varit problematiskt att sjösätta kalkningsbåten eftersom vattenståndet i många sjöar har legat långt under det normala.

Veteran går i pension

Under hösten har även en av kalkningens veteraner dragit sig tillbaka. Jag tänker på Kjell Hallin, som varit med om att bygga upp Movab till den mest kompletta entreprenören på området. De senaste åren har han arbetat deltid som seniorrådgivare. Han har varit verksam i branschen i 35 år, varav 32 hos Movab. Kjell har varit med och utvecklat företaget och förfinat såväl metoder som produkter. Vi som fortsätter tackar och bugar!

Jubileum nästa år

Movab har nästan varit med lika länge som det här viktiga miljöarbetet har bedrivits i Sverige. Det var på hösten 1976 på hösten som det första försöksanslaget till kalkning dök upp i statsbudgeten. Sedan dess har skattebetalarna satsat närmare 5 miljarder mot försurningen. Movab har varit med från början och kan alltså fira 40-årsjubileum nästa år. Mer om detta i nästa nummer av Moving On.

Allra sist vill jag passa på att tacka alla som arbetar med kalkning för det här året och önska några riktigt sköna och kopplande helger. God Jul och Gott Nytt År således!

Göran Lilja